EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

8. juuli 2010 *

Liidetud kohtuasjades C-447/08 ja C-448/08,

mille ese on EÜ asutamislepingu artikli 234 alusel Svea hovrätt'i (Rootsi) 8. oktoobri 2008. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 13. oktoobril 2008, kriminaalmenetlustes, milles süüdistatavad on

Otto Sjöberg (C-447/08),

Anders Gerdin (C-448/08),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud C. Toader, K. Schiemann (ettekandja), P. Kūris ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

kohtujurist: Y. Bot,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. jaanuari 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– O. Sjöberg, esindaja: *advokat* U. Isaksson,

– A. Gerdin, esindajad: *advokat* S. Widmark ja *advokat* J. Gyllenberg,

– Rootsi valitsus, esindaja: A. Falk,

– Belgia valitsus, esindaja: L. Van den Broeck, keda abistasid advokaadid P. Vlæmminck ja A. Hubert,

– Kreeka valitsus, esindajad: M. Tassopoulou ja O. Patsopoulou,

– Hispaania valitsus, esindaja: F. Díez Moreno,

– Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

– Poola valitsus, esindaja: M. Dowgielewicz,

– Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, P. Mateus Calado ja A. Barros,

– Norra valitsus, esindajad: K. Moen ja K. Moe Winther,

– Euroopa Komisjon, esindajad: E. Traversa, K. Simonsson ja P. Dejmek,

olles 23. veebruari 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused puudutavad EÜ artikli 49 tõlgendamist.

2 Need taotlused esitati O. Sjöbergi ja A. Gerdini suhtes algatatud kriminaalmenetluse raames, milles neid süüdistatakse lotterilag'i (loterii- ja hasartmänguseadus; *SFS* 1994, nr 1000), nende põhikohtuasjade asjaolude toimumise ajal kehtinud redaktsioonis (edaspidi „lotterilag"), § 54 lõike 2 rikkumises.

Siseriiklik õiguslik raamistik

3 Lotterilag reguleerib kõiki Rootsis avalikkusele pakutavate hasartmängude vorme.

4 Rootsi mängudealase poliitika eesmärgid on lotterilagi ettevalmistavates materjalides kokku võetud järgmiselt:

„Mängudealase poliitika peamine eesmärk on omada […] tulevikus tervet ja turvalist mänguturgu, kus sotsiaalse kaitse huvid ja nõudlus mängude järele on esindatud kontrollitud kujul. Mängudest saadavat tulu tuleks kaitsta ja see peaks jääma eesmärkide jaoks, mis on üldistes või avalikes huvides, st ühingute, ratsaspordi ja riigi tegevuste jaoks. Nagu on toimunud praeguseni, peaks tähelepanu keskmes olema sotsiaalse kaitse kaalutluste tähtsustamine, pakkudes samal ajal mitmeid võimalusi mängimiseks ja arvestades pettuse ja ebaseaduslike mängude riski."

5 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on Rootsi mängudealaste õigusaktide eesmärk:

– võidelda kuritegevusega;

– võidelda negatiivsete sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede vastu;

– kaitsta tarbijate huve ja

– kasutada loteriitulusid eesmärkide jaoks, mis on üldistes või avalikes huvides.

Hasartmängude korraldamise loa nõue

6 Lotterilagi §-s 9 on ette nähtud, et Rootsis peab hasartmängude korraldamiseks üldjuhul olema luba.

7 Vastavalt lotterilagi §-le 15 võib loa anda Rootsi õiguse alusel asutatud mittetulunduslikele juriidilistele isikutele, kelle peamine põhikirjajärgne eesmärk on edendada Rootsi territooriumil avalikes huvides olevat eesmärki ning kes tegelevad tegevustega, mis teenivad peamiselt seda eesmärki. Vastavalt sama seaduse §-le 45 võib Rootsi valitsus anda erilube ka hasartmängude korraldamiseks muudel juhtudel kui need, mida on nimetatud seaduses mainitud.

8 Vastavalt Rootsi hasartmängude alaste õigusaktide aluspõhimõttele, mille kohaselt peab hasartmängude korraldamine toimuma avalikes või üldistes huvides olevatel eesmärkidel, on Rootsi turg jagatud ühelt poolt Rootsi territooriumil avalikes huvides tegutsevate mittetulundusühingute – kellele on luba antud lotterilagi § 15 alusel – ja teiselt poolt kahe ettevõtja vahel, kes kuuluvad riigile või keda riik enamushäältega kontrollib, st mänge korraldav riigi äriühing AB Svenska Spel ja segaosalusega äriühing AB Trav och Galopp, keda kontrollivad riik ja ratsaspordi organisatsioonid ning kellele kuuluvad lotterilagi § 45 alusel antud eriload.

9 Vastavalt lotterilagi §-le 48 kontrollib ametiasutus, st Lotteriinspektion (loterii- ja hasartmänguinspektsioon), tsentraliseeritult selle seaduse sätete järgimist. Lotteriinspektion on selle seaduse alusel volitatud välja töötama kontrolli ja sisekorraldust reguleerivaid norme, mis on vajalikud erinevate mängude jaoks. Ta teostab järelevalvet AB Svenska Speli tegevuse üle ning teostab pidevalt inspekteerimisi ja kontrolle.

10 Lotteriinspektion võib lotterilagi § 52 alusel teha ettekirjutusi või kehtestada keeldusid, mis on vajalikud selle seaduse sätete järgimiseks, ning võtta selle seaduse alusel vastu eeskirju ja kehtestada tingimusi. Sellise ettekirjutuse või keeluga võib rakendada ka rahatrahvi.

Keeld korraldada hasartmänge ilma loata

11 Brottsbalk'i (karistusseadustik; edaspidi „brottsbalk") 16. peatüki § 14 kohaselt on Rootsis hasartmängude loata korraldamine ebaseaduslikke hasartmänge puudutav süütegu. Selle eest karistatakse rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega. Kui rikkumist käsitatakse raskena, karistatakse selle kui hasartmänge puudutava raske süüteo eest selle sama 16. peatüki §-i 14*bis* alusel kuuekuulise kuni nelja-aastase vangistusega.

12 Lisaks tuleneb lotterilagi § 54 lõikest 1, et isikut, kes tahtlikult või raskest hooletusest korraldab ebaseaduslikke hasartmänge või valdab ebaseaduslikult teatud liiki mänguautomaate, karistatakse rahalise karistuse või kuni kuuekuulise vangistusega.

13 Brottsbalki sätted ebaseaduslike hasartmängudega seotud õigusrikkumiste kohta hõlmavad spetsiifiliselt kvalifitseeritavaid süütegusid. Kergemate süütegude suhtes, mis seetõttu ei lange nimetatud artikli 14 kohaldamisalasse, kohaldatakse lotterilagi § 54

lõike 1 sätteid. § 57 lõike 1 alusel ei kohaldata seda viimast sätet juhul, kui süüteo suhtes on brottsbalkiga karistus ette nähtud.

14 Kuna Lotterilag kehtib ainult Rootsi territooriumil, ei ole hasartmängude loata korraldamise keeld kohaldatav välismaal korraldatud mängude suhtes. See keeld ei ole kohaldatav ka Rootsi tarbijatele teisest liikmesriigist Internetis pakutavate mängude suhtes ning see seadus ei keela Rootsi tarbijatel osaleda välismaistes hasartmängudes. Samuti annab nimetatud seaduse alusel väljastatud luba selle omanikule õiguse pakkuda mängualaseid teenuseid ainult selle seaduse ruumilisel kohaldamisalal, see tähendab Rootsi territooriumil.

Ilma loata korraldatud hasartmängude propageerimise keeld

15 Lotterilagi § 38 lõike 1 punkt 1 sisaldab keeldu propageerida eriloata ja tulu saamise eesmärgil kutsetegevuses või mis tahes muul viisil Rootsi territooriumil või väljaspool Rootsit ilma loata korraldatud hasartmängudes osalemist.

16 Sama § 38 lõike 2 kohaselt võib selle §-i lõikes 1 osutatud keelust teha erandi hasartmängude suhtes, mis on korraldatud rahvusvahelise koostöö raames Rootsi osalusel välismaise ettevõtja poolt, kellel on riigi, kus ta on asutatud, eeskirjade kohaselt õigus hasartmänge korraldada ning rahvusvahelisel tasandil koostöös osaleda.

17 Lotterilagi § 54 lõikes 2 on ette nähtud, et isikut, kes tulu saamise eesmärgil kutsetegevuses või mis tahes muul viisil ebaseaduslikult propageerib välismaal korraldatud hasartmängudes osalemist, karistatakse rahalise karistusega või kuni kuuekuulise vangistusega, kui propageerimine on eelkõige suunatud tarbijatele, kelle elukoht on Rootsis.

18 Brottsbalki 23. peatüki § 4 lõike 1 kohaselt on sätestatud vastutus teatud süütegude eest ette nähtud mitte ainult selliste tegude täideviijate suhtes, vaid ka nende suhtes, kes propageerimisele abi või teoga kaasa aitavad. Lisaks võetakse nimetatud paragrahvi lõike 2 alusel vastutusele ka isik, keda ei saa küll käsitada kaastäideviijana, kuid kes on kolmandat isikut teo toimepanemisele õhutanud, selle teo täideviimist provotseerinud või kes on selle täideviijat muul viisil abistanud.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

19 O. Sjöberg oli põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ajalehe *Expressen* peatoimetaja ja vastutav väljaandja. Selles ametis oli ta ainuvastutav novembrist 2003 augustini 2004 kõnealuses ajalehes ilmunud Rootsi avalikkusele suunatud reklaamide avaldamise eest äriühingute Expekt, Unibet, Ladbrokes ja Centrebet poolt välismaal korraldatud hasartmängude kohta.

20 Mis puudutab A. Gerdinit, siis oli ta põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ajalehe *Aftonbladet* peatoimetaja ja vastutav väljaandja. Selles ametis oli ta ainuvastutav novembrist 2003 juunini 2004 kõnealuses ajalehes ilmunud Rootsi avalikkusele suunatud reklaamide avaldamise eest nimetatud äriühingute poolt välismaal korraldatud hasartmängude kohta.

21 Expekt, Unibet, Ladbrokes ja Centrebet on teistes liikmesriikides kui Rootsi Kuningriik asutatud tulunduslikud eraettevõtjad, kes pakuvad eelkõige selle liikmesriigi elanikele Internetis hasartmänge. Need mängud hõlmavad muu hulgas spordikihlvedusid ja pokrit.

22 Åklagaren (prokuratuur) esitas O. Sjöbergile ja A. Gerdinile lotterilagi § 54 lõike 2 rikkumise tõttu süüdistuse, kuna nad propageerisid ebaseaduslikult ja tulu saamise eesmärgil Rootsi elanike osalemist välismaal korraldatud hasartmängudes.

23 Stockholms tingsrätt (Stockholmi esimese astme kohus) mõistis lotterilagi rikkumise eest O. Sjöbergile ja A. Gerdinile mõlemale rahalise karistuse summas 50 000 Rootsi krooni.

24 O. Sjöberg ja A. Gerdin esitasid mõlemad neid puudutavas osas Svea hovrätt'ile (Svea apellatsioonikohus) apellatsioonkaebused, nimetatud kohus keeldus siiski nende kahe otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuste vastuvõetavust tunnustamast.

25 Kõne all olevad isikud kaebasid nende Svea hovrätti otsuste peale Högsta domstolen'ile (kõrgeim kohus) edasi, mille peale tegi viimane 5. veebruaril 2008. aastal otsuse, millega tunnistas Svea hovrätti poolt tagasi lükatud apellatsioonkaebused vastuvõetavaks ja saatis asja sellele kohtule tagasi.

26 Högsta domstolen leidis oma otsuses, et ei ole selge, kas lotterilagi karistusõiguslikud sätted kujutavad endast diskrimineerivat karistust hasartmängudes osalemise propageerimise eest sõltuvalt sellest, kas neid korraldatakse Rootsis või mõnes teises liikmesriigis. Igal juhul kerkib üles ka küsimus, kas sellised teenuste osutamise vabaduse piirangud, nagu on sätestatud lotterilagi §-des 38 ja 54, on lubatavad seetõttu, et need

kuuluvad EÜ asutamislepingus otseselt sätestatud erandite alla või kas neid võib pidada õigustatuks ülekaaluka üldise huvi tõttu.

27 Neil asjaoludel otsustas Svea hovrätt menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis on mõlemas põhikohtuasjas sõnastatud sama moodi:

„1. Kas diskrimineerimine kodakondsuse alusel siseriiklikul mängu- ja loteriiturul võib teatud asjaoludel olla lubatud ülekaaluka üldise huvi tõttu?

2. Kui siseriiklikul mängu- ja loteriiturul kohaldataval piiraval poliitikal on mitu eesmärki ja üks neist on sotsiaalsete tegevuste rahastamine, kas seda viimast võib siis pidada piirava poliitika täiendavaks tulusaks tagajärjeks? Kui vastus sellele küsimusele on eitav, kas siis see piirav poliitika võib olla ikkagi lubatud juhul, kui sotsiaalsete tegevuste rahastamise eesmärki ei saa pidada selle poliitika peamiseks eesmärgiks?

3. Kas riik võib piirava mängudealase poliitika õigustamiseks tugineda ülekaalukale üldisele huvile, kui riigi kontrollitavad äriühingud turustavad mänge ja loteriisid, mille tulu läheb osaliselt riigile, ja kui üks selle turustamise eesmärkidest on sotsiaalsete tegevuste rahastamine? Kui vastus sellele küsimusele on eitav, kas siis

võib teostatav piirav poliitika olla ikkagi lubatud juhul, kui sotsiaalsete tegevuste rahastamist ei saa pidada turustamise peamiseks eesmärgiks?

4. Kas täielik keeld turustada teises liikmesriigis korraldatud mänge ja loteriisid mänguettevõtjate poolt, kes asuvad selles riigis ja kelle üle teostavad järelevalvet selle riigi ametivõimud, võib olla proportsionaalne eesmärgiga kontrollida mängudealast tegevust ja teostada selle üle järelevalvet, kui samal ajal puuduvad piirangud selliste mängude ja loteriide turustamisele, mida korraldavad mänguettevõtjad, kes asuvad piiravat poliitikat teostavas liikmesriigis? Milline on vastus küsimusele juhul, kui nende õigusnormide eesmärk on piirata mängimist?

5. Kas mänguettevõtjal, kellele on antud luba korraldada riigis teatud mänge ja kelle üle teostavad selles riigis järelevalvet pädevad ametivõimud, on õigus turustada oma mänge teistes liikmesriikides näiteks ajalehekuulutuste kaudu, taotlemata kõigepealt nende riikide pädevatelt ametivõimudelt luba? Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, kas see tähendab siis, et liikmesriigi õigusnormid, mis näevad välismaal korraldatud loteriides osalemise propageerimise eest ette kriminaalkaristuse, kujutavad endast asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse takistust, mida ei saa kunagi õigustada ülekaaluka üldise huviga? Kas esimese küsimuse vastuse jaoks on mingit tähtsust sellel, et liikmesriik, kus mänguettevõtja asub, tugineb samale ülekaalukale üldisele huvile nagu riik, kus ettevõtja soovib oma mänge turustada?"

28 Euroopa Kohtu presidendi 7. novembri 2008. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-447/08 ja C-448/08 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimused

Esimene ja viies küsimus

29 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et lotterilagi § 38 lõige 1, mille alusel on põhikohtuasjades menetlused algatatud, sisaldab keeldu propageerida eriloata ja tulu saamise eesmärgil kutsetegevuses või mis tahes muul viisil Rootsi territooriumil või väljaspool Rootsit ilma loata korraldatud hasartmängudes osalemist.

30 Siiski on selge, et kõne all olevad menetlused puudutavad üksnes isikuid, kes on taganud mõnes teises liikmesriigis kui Rootsi Kuningriik eraettevõtjate poolt tulu saamise eesmärgil korraldatud hasartmängude propageerimise. Neil asjaoludel tuleb Euroopa Kohtul eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt esitatud küsimuste osas otsus teha üksnes seoses selle olukorraga.

31 Järelikult tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise ja viienda küsimusega, mida tuleb käsitleda koos ja enne esimesele küsimusele vastamist, sisuliselt teada, kas EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad reklaamimast eraettevõtjate poolt mõnes teises liikmesriigis tulu saamise eesmärgil korraldatud hasartmänge.

32 Alguses tuleb meenutada, et EÜ artikkel 49 nõuab teenuste osutamise vabaduse kõigi piirangute kaotamist, isegi kui need laienevad samaväärselt nii selle riigi kui ka teiste liikmesriikide teenuseosutajatele, kui need võivad keelata, takistada või muuta vähem soodsaks selle teenuseosutaja tegevuse, kelle asukoht on mõnes teises liikmesriigis, kus ta osutab seaduslikult sarnaseid teenuseid. Lisaks sellele on teenuste osutamise vabadusest mõeldud kasu saama nii teenuste osutaja kui ka nende saaja (8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, EKL 2009, lk I-7633, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Seoses lotterilagi § 38 lõike 1 punktiga 1, mille eesmärk on keelata Rootsis nii seaduslikult teistes liikmesriikides korraldatud hasartmängude kui ka ilma loata Rootsis korraldatud hasartmängude propageerimine, on selge, et see piirab Rootsi tarbijate osalemist nendes mängudes. Selle sätte eesmärk on see, et viimased pühenduksid hasartmängudele ainult riiklikul tasandil lubatud süsteemi raames, tagades niimoodi eelkõige selle sektori tulunduslike erahuvide välistamise.

34 Järelikult kujutab nimetatud säte endast piirangut Rootsi kodanike vabadusele kasutada teistes liikmesriikides Interneti kaudu pakutavaid teenuseid. Lisaks sätestab see teistes liikmesriikides kui Rootsi asutatud hasartmänguteenuste osutajate suhtes piirangu nende teenuste osutamise vabadusele Rootsis.

35 Seetõttu tuleb uurida, millises ulatuses on põhikohtuasjas kõne all olev piirang EÜ asutamislepingus otseselt sätestatud erandite alusel lubatav või – vastavalt Euroopa Kohtu praktikale – õigustud ülekaaluka üldise huvi tõttu.

36 EÜ artikli 55 alusel kohaldatava EÜ artikli 46 lõige 1 lubab piiranguid, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides. Lisaks sellele on kohtupraktikas tunnustatud palju ülekaalukaid üldisi huve, näiteks tarbijakaitse, pettuste ja hasartmängudega seotud liigse kulutamise ennetamise ning üldise avaliku korra säilitamise eesmärgid (vt 6. märtsi 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-338/04, C-359/04 ja C-360/04: Placanica jt, EKL 2007, lk I-1891, punkt 46, ning eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 56).

37 Selles kontekstis tuleb märkida, et hasartmängualased õigusnormid kuuluvad valdkonda, kus liikmesriikide vahel esinevad märkimisväärsed kõlblusest tulenevad, usulised ja kultuurilised erinevused. Kui antud valdkonda ei ole ühenduse tasandil ühtlustatud, siis on iga liikmesriigi ülesanne määratleda selles valdkonnas vastavalt oma väärtuste skaalale nõuded, mis tagavad asjaomaste huvide kaitse (eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 57).

38 Asjaomases valdkonnas vastu võetud õigusnormide vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamist ei mõjuta pelk asjaolu, et ühe liikmesriigi valitud kaitsesüsteem erineb teises liikmesriigis rakendatud süsteemist. Nende hindamisel tuleb silmas pidada vaid huvitatud liikmesriigi pädevate asutuste seatud eesmärke ning tagada soovitav kaitsetase (eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 58).

39 Liikmesriigid on seega vabad määrama kindlaks oma hasartmängupoliitika eesmärgid ja vajaduse korral täpselt määratlema soovitud kaitsetaseme. Siiski peavad kehtestatud piirangud oma proportsionaalsuselt vastama tingimustele, mis tulenevad

Euroopa Kohtu praktikast (eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 59).

40 Seega tuleb põhikohtuasjade puhul uurida eelkõige seda, kas lotterilagis sätestatud piirang teistes liikmesriikides kui Rootsi Kuningriik eraettevõtjate poolt tulu saamise eesmärgil korraldatud hasartmängude reklaami kohta on asjaomase liikmesriigi seatud õiguspärase eesmärgi või eesmärkide saavutamiseks sobiv ja kas see ei lähe kaugemale, kui selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Siseriiklikud õigusnormid on konkreetse eesmärgi saavutamiseks sobivad üksnes juhul, kui need vastavad tõepoolest huvile saavutada see eesmärk ühtselt ja süstemaatiliselt. Igal juhul tuleb neid piiranguid kohaldada mittediskrimineerival viisil (eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 60 ja 61).

41 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul selge, et hasartmängude sektori tulunduslike erahuvide välistamine on selles valdkonnas Rootsi õigusaktide üks aluspõhimõtteid. Rootsis on selliste tegevuste teostamine jäetud organisatsioonidele, kes järgivad avalikes või üldistest huvides olevaid eesmärke, ning load hasartmängude korraldamiseks on antud ainult avaliku sektori või heategevuslikele üksustele.

42 Selles kontekstis tuleb märkida, et eesmärki, mis näeb ette range piirangu kehtestamise tulu saamise eesmärgil hasartmängude korraldamise suhtes, on kohtupraktikas tunnustatud; Euroopa Kohus on tunnistanud, et siseriiklikud õigusnormid, mille eesmärk on takistada, et loteriisid ei korraldataks ainult kaubanduspõhimõtetest lähtuvalt ja eraõiguslike korraldajate poolt, kes võivad iseenesest sellest tegevusest tulu saada, on liidu õigusega kooskõlas (vt selle kohta 24. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-275/92: Schindler, EKL 1994, lk I-1039, punktid 57–59).

43 Nimelt võivad kultuurilised, moraalsed või religioossed kaalutlused õigustada piiranguid hasartmängude korraldajate teenuste osutamise vabadusele, eelkõige juhul, kui ei ole aktsepteeritav, et eratulu saadakse tulenevalt sellest, et kasutatakse ära sotsiaalset probleemi või mängijate nõrkust ja nende ebaõnne. Vastavalt iga liikmesriigi väärtusteskaalale ja neile kuuluvast kaalutlusõigusest lähtuvalt võib liikmesriik piirata hasartmängude korraldamist, andes selle õiguse ainult avalik-õiguslikele või mittetulunduslikele asutustele.

44 Põhikohtuasjas on korraldajad, kelle reklaamid avaldati ja millest tulenevalt kriminaalmenetlus algatati, tulu saavad eraettevõtjad, kellele – nagu Rootsi valitsus seda kohtuistungil kinnitas – ei saaks kunagi Rootsi õigusaktide alusel hasartmängude korraldamiseks luba anda.

45 Selliste korraldajate teenuste Rootsi tarbijatele suunatud propageerimise keeld vastab hasartmängude sektori tulundusliku erahuvi välistamise eesmärgile ja seega võib seda pidada taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalikuks.

46 Järelikult tuleb esimesele ja viiendale küsimusele vastata, et EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi sellised õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad suunata selle liikmesriigi elanikele reklaami hasartmängude kohta, mida eraettevõtjad mõnes teises liikmesriigis korraldavad tulu saamise eesmärgil.

Esimene küsimus

47 Esimene küsimus puudutab asjaolu, et lotterilagi § 54 lõige 2 näeb kriminaalkaristused ette ainult mõnes teises liikmesriigis korraldatud hasartmängude propageerimise eest ja ei kohaldu Rootsis ilma loata korraldatud selliste mängude propageerimisele; seda viimast õigusrikkumist karistatakse lotterilagi alusel sama seaduse §-i 52 kohaldades ainult rahatrahviga. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab selles osas teada, kas selline nimetatud seaduses sätestatud erinevus kujutab endast diskrimineerimist, mis on vastuolus EÜ artikliga 49.

48 Järelikult tuleb esimest küsimust mõista selliselt, et sellega soovitakse teada, kas EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis allutavad hasartmängud ainuõiguste süsteemile ja mille kohaselt mõnes teises liikmesriigis korraldatud hasartmängude propageerimine on raskemalt karistatav kui ilma loata selle liikmeriigi territooriumil korraldatud selliste mängude propageerimine.

49 Kuigi põhimõtteliselt kuulub karistusõiguse alane seadusandlus liikmesriikide pädevusse, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et liidu õigus seab sellele pädevusele piirid – sellised õigusnormid ei tohi nimelt piirata liidu õigusega tagatud põhivabadusi (eespool viidatud kohtuotsus Placanica jt, punkt 68).

50 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et liikmesriikide poolt üldise huvi järgimise eesmärgil kehtestatud piiranguid tuleb kohaldada mittediskrimineerivalt (eespool viidatud kohtuotsus Placanica jt, punkt 49, ning eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 60).

51 Selle suhtes on ühelt poolt Rootsi valitsuse ning teiselt poolt O. Sjöbergi ja A. Gerdini vahel vaidlus küsimuses, kas Rootsi õigusaktid – ja eelkõige brottsbalki 23. peatüki § 4 – sätestavad võrdsed karistused Rootsis ilma loata korraldatud hasartmängude propageerimise eest ja mõnes teises liikmesriigis korraldatud selliste mängude propageerimise eest, mille puhul kohaldatakse lotterilag § 54 lõiget 2.

52 Rootsi valitsuse sõnul on Rootsis ilma loata korraldatud hasartmängude propageerimine karistatav brottsbalki 23. peatüki § 4 alusel juhul, kui tegemist on osavõtuga kas sama seaduse 16. peatüki §-s 14 osutatud süüteost või seadusevastaste mängudega seotud süüteost või lotterilagi § 54 lõikes 1 sätestatud hasartmängude ilma loata korraldamisest või teatud liiki mänguautomaatide valdamises seisnevast süüteost.

53 O. Sjöberg ja A. Gerdin vaidlustavad seevastu brottsbalki 23. peatüki §-i 4 kohaldamise Rootsis ilma loata korraldatud hasartmängude propageerimise suhtes. Nende sõnul ei esine ühtegi meedet sellise propageerimise sanktsioneerimiseks, olenemata hasartmängude korraldusloa olemasolust. A. Gerdin täpsustab, et nimetatud paragrahv on kohaldatav üksnes keelatud hasartmängude korraldamisele kaasaaitamisele, kuid ei osuta nende propageerimisele.

54 Selles kontekstis tuleb meenutada, et EL toimimise lepingu artiklis 267 kehtestatud koostöökord põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamisel. Selle artikli alusel algatatud menetluse raames on siseriiklike õigusnormide tõlgendamine liikmesriikide kohtute ja mitte Euroopa Kohtu ülesanne (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Placanica jt, punkt 36, ja eespool viidatud kohtuotsus Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, punkt 37).

55 Järelikult on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne teha kindlaks, kas kõne alla olevat kahte rikkumist, isegi kui need kuuluvad erinevate süsteemide alla, koheldakse kohaldatavate siseriiklike õigusaktide alusel võrdselt. See kohus peab eelkõige kindlaks tegema, kas asjaolusid arvestades käsitlevad pädevad asutused nimetatud õigusrikkumisi samasuguse hoolega ning kas pädevad kohtud määravad nende eest võrdsed karistused.

56 Nagu märkis kohtujurist oma seisukoha punktides 81–85, ei saa siseriiklikku süsteemi pidada diskrimineerivaks juhul, kui neid kahte kõnealust süütegu käsitletakse võrdväärselt, kuigi sätted, mille alusel menetlust alustatakse ja milles on ette nähtud kohaldatavad karistused, on kehtestatud erinevate õigusaktidega. Seevastu juhul, kui isikuid, kes propageerivad Rootsis ilma loata Internetis korraldatud hasartmänge, karistatakse kergemalt kui neid isikuid, kes reklaamivad mõnes teises liikmesriigis korraldatud hasartmänge, siis tuleb tõdeda, et nimetatud süsteem on diskrimineeriv ja et lotterilagi § 54 lõike 2 sätted on vastuolus EÜ artikliga 49 ning sellest tulenevalt ei saa neid sätteid kasutada põhikohtuasjades süüdistatavate isikute vastu.

57 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis allutavad hasartmängud ainuõiguste süsteemile ja mille kohaselt karistatakse mõnes teises liikmesriigis korraldatud hasartmängude propageerimise eest rangemalt kui ilma loata selle liikmesriigi territooriumil korraldatud hasartmängude propageerimise eest. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kindlaks teha, kas põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusnormide puhul on olukord selline.

Kohtukulud

58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleliolev asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi sellised õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad suunata selle liikmesriigi elanikele reklaami hasartmängude kohta, mida eraettevõtjad mõnes teises liikmesriigis korraldavad tulu saamise eesmärgil.**

2. **EÜ artiklit 49 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis allutavad hasartmängud ainuõiguste süsteemile ja mille kohaselt karistatakse mõnes teises liikmesriigis korraldatud hasartmängude propageerimise eest rangemalt kui ilma loata selle liikmesriigi territooriumil korraldatud hasartmängude propageerimise eest. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kindlaks teha, kas põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusnormide puhul on olukord selline.**

Allkirjad